

Tilgængelighedsstrategi

Tilgængelighed for alle i Aarhus

Fokus på planlægning og bygninger, veje og pladser
og det rekreative

AARHUS KOMMUNE – TEKNIK OG MILJØ

TILGÆNGELIGHEDSSTRATEGI

November 2019

Udarbejdet af Aarhus Kommune i samarbejde med Rie Ollendorff Architects

Indhold

Indledning.....	4
Vision	5
Strategiprocessen	6
Kommunikationsplan.....	6
Handlingsplaner	7
Milepælsoversigt	7
Overordnet milepælsplan for de 5 fokusområder	8
Handlingsplan - Veje og Pladser	10
Mål 1. God tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger.....	10
Mål 2. En fodgængervenlig by	13
Mål 3. Nye tiltag inden for den kollektive trafik skal gøres tilgængelige	15
Kommunikationsplan.....	16
Handlingsplan – Rekreativt.....	18
Mål 1. Stier – renovering, ny-anlæg og kortlægning.....	18
Mål 2. Nye områder – tilgængelighed i planlægningsfasen	21
Mål 3. Tilgængelige faciliteter i kommunens grønne områder	23
Kommunikationsplan.....	25
Handlingsplan - Plan og Byggeri	26
Mål 1. Vidensdeling internt og på tværs af afdelingerne Plan og Byggeri	26
Kommunikationsplan.....	27
Handlingsplan - Byudvikling og Planlægning	28
Mål 1. En bæredygtig by med gode by- og lokalmiljøer	28
Kommunikationsplan.....	29
Handlingsplan – AffaldVarme Aarhus, Genbrug og Energi.....	30
Mål 1. God tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger.....	30
Kommunikationsplan.....	32

Indledning

Denne tilgængelighedsstrategi sætter rammer for opgaver i Teknik og Miljø set i forhold til at sikre universelt design og god tilgængelighed for alle i Aarhus, og dermed leve op til Aarhus Kommunes Handicappolitik.

Visionen i denne tilgængelighedsstrategi afspejler visionen i Aarhus Kommunes Handicappolitik, tilføjet handlingsplaner indenfor 5 fokusområder:

Veje og Pladser - Rekreativt - Plan og Byggeri - Byudvikling og Planlægning - AffaldVarme Aarhus

De 5 fokusområder søger alle at leve op til Aarhus Kommunes Handicappolitik.

Strategiens løbetid

Tilgængelighedsstrategien betragtes som 'en aktiv proces' og 'et levende værktøj', hvorfor den skal opdateres hvert 4. år. Opdateringen vil ske i forlængelse af opdateringen af Aarhus Kommunes Handicappolitik i 2023, da denne udstikker de overordnede rammer for universelt design og tilgængelighed i kommunen.

Strategitænkning i denne kontekst

Strategiarbejdet, som det foreligger nu, og som vi ønsker at fortsætte, skal forstås som en aktiv proces, der skabes, mens vi udfører den i praksis. Strategiarbejdet og dette strategidokument, skal med andre ord ses som et levende værktøj, der er foranderligt i forhold til tid, og i forhold til de ændringer der sker og de krav, der foreligger i Aarhus Kommune. Strategien implementeres mens vi arbejder. Vi er først lige begyndt, og vi slutter ikke med dette dokument. Planen er, at medarbejderne fra afdelingerne i Teknik og Miljø, der er involveret i strategiprocesen, skal fortsætte som aktive ambassadører for strategiarbejdet. Desuden skal strategien kommunikeres ud som det værktøj, det er i afdelingerne.

Tilgængelighedsstrategien har, udover at beskrive konkrete mål og handlingsplaner, en vigtig funktion. Visionen og de handlingsplaner, der foreligger, har en effekt i forhold til den måde, vi bruger begreberne, argumenterer for og taler om universelt design og tilgængelighed for alle på. Det har stor betydning hvilke ord og begreber, vi anvender, når vi arbejder med strategien og visionen, fordi ord og begreber påvirker de idéer der italesættes, og de handlinger der frembringes, dels når vi arbejder, diskuterer og udvikler sammen, og dels når vi udarbejder konkrete projekter.

Vi ønsker at italesætte tilgængelighedsstrategien, universelt design og tilgængelighed for alle, og handle på dens planer.

Handicappolitik

Tilgængelighedsstrategien bygger på følgende målsætninger i Aarhus Kommunes Handicappolitik:

- *"Handicappolitikken er ambitiøs. Politikken er ikke bare en hensigtserklæring, men indeholder konkrete målsætninger, som vi i fællesskab skal arbejde efter i Aarhus Kommune".*
- *"Under hvert fokusområde er der formuleret konkrete mål og indsatser samt effektmål"*
- *"Handicappolitikken berører alle kommunens ansvarsområder og går på tværs af alle magistratsafdelinger og skal medtænkes i kommunens arbejde og beslutninger"*
- *"Kommunens enkelte magistratsafdelinger skal implementere handicappolitikken og afrapportere de underliggende mål midtvejs. Efter to år evalueres handicappolitikken på de opstillede effektmål og afrapporteres til Byrådet"*

Vision

Tilgængelighedsstrategien understøtter Aarhus Kommunes særlige fokus på universelt design og tilgængelighed for alle, da dette er en forudsætning for at alle kan deltage i fællesskaber og i samfundslivet.

Tilgængelighedsstrategien understøtter visionen i Aarhus Kommunes Handicappolitik:

AARHUS - EN GOD BY FOR ALLE

Visionen vil vi søge at opnå ved at arbejde ud fra tankegangen '*Universelt design og tilgængelighed for alle*'. I strategien og i vores handlingsplaner vil vi tage udgangspunkt i Handicappolitikens mål om en bæredygtig by med gode by- og lokalmiljøer:

- Mål 1. God tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger
- Mål 2. En fodgængervenlig by
- Mål 4. Nye tiltag inden for den kollektive trafik skal gøres tilgængelige
- Mål 5. Et inkluderende og tilgængeligt boligmarked
- Mål 6. Smartere indretning til borgere med handicap
- Mål 7. Boligområder med mulighed for interaktion og fællesskaber

Fakta boks

Universelt design er et nyt arkitektonisk begreb, som imødekommer mangfoldigheden af brugere og den diversitet i behov, der findes i befolkningen. Universelt design tager afsæt i tanken om at inkludere og sikre alle lige adgang og deltagelse i det offentlige liv og det offentlige rum.

Universelt design er et værdibaseret begreb, der repræsenterer en vision om et byggeri og et anlæg, der inkluderer menneskelig mangfoldighed på tværs af funktionsevne og alder, køn og kultur. Derved rummer universelt design muligheden for sanselige, stimulerende og oplevelsesmæssige tiltag såvel som funktionelle og praktiske. *Kilde SBI.*

Strategiprocessen

Strategiprocessen er startet i efteråret 2019, hvor ambassadører fra afdelingerne i Teknik og Miljø har involveret sig i diskussionen af strategiprocessen og handicappolitikens mål. Samtidigt er fokus rettet på det tværfaglige samarbejde i Teknik og Miljø, og der er indhentet relevant materiale og relevante projekter, der kan indgå i diskussionen og i strategiværktøjet, til gavn for afdelingernes egne og de tværfaglige opgaver.

Strategiarbejdet er en fortløbende proces, der forankres både på ledelses- og medarbejderniveau, så der i videst muligt omfang skabes ejerskab til tilgængelighedsstrategien. Der skal derfor udarbejdes en plan for kommunikation og formidling af strategien, dens vision og handlingsplaner, så flest mulige medarbejdere, på tværs af afdelingerne, bliver klædt på til at anvende strategiværktøjet. De involverede afdelinger og ambassadørerne, der har forestået dette strategiarbejde, vil fortsat være aktive i den løbende proces, så der skabes konsensus om strategiens vision, mål og indhold, og så strategien vedbliver at være dynamisk.

Der er udarbejdet konkrete handlingsplaner for de 5 fokusområder, der søger at efterleve handicappolitikens målsætning. Hver handlingsplan har opstillede mål, der udspringer af mål i handicappolitikken.

Handlingsplanernes mål er opdelt i ét til flere delmål der hvor for sig beskriver:

- *Status* indenfor universelt design og tilgængelighed i forhold til det valgte delmål
- *Handling* der beskriver hvordan målet kan realiseres
- *Implementering* der med operationelle termer beskriver hvordan strategierne skal implementeres
- *Milepælsplan* med målbare milepæle for de enkelte dele i planen

Følgende afdelinger ved Teknik og Miljø er involveret i strategiarbejdet og udarbejdelse af handlingsplanerne:

- Mobilitet, Anlæg og Drift
- Plan, Byggeri og Miljø
- Arealudvikling og Almene Boliger
- AffaldVarme Aarhus

Det er hensigten, at alle afdelinger i Teknik og Miljø på sigt er repræsenteret i arbejdet med tilgængelighedsstrategien.

Kommunikationsplan

Tilgængelighedsstrategiens mål, vision og handlingsplaner skal kommunikeres ud i Teknik og Miljø, så medarbejderne er orienteret om strategiprocessen og det foreliggende arbejde. Det vil vi sikre ved:

- At fastholde ambassadørernes rolle i strategiarbejdet i den nedsatte tilgængelighedsgruppe, så der sikres en rød tråd i det fremadrettede arbejde med tilgængelighed og universelt design i Teknik og Miljø.
- At orientere medarbejderne i Teknik og Miljø om strategiprocessen og nærværende strategiværktøj, herunder betydningen af arbejdet med universelt design og tilgængelighed for alle.

Handlingsplaner

De følgende afsnit indeholder handlingsplaner for de 5 fokusområder:

- Handlingsplan - Veje og Pladser
- Handlingsplan - Rekreativt
- Handlingsplan - Plan og Byggeri
- Handlingsplan - Byudvikling og Planlægning
- Handlingsplan - AffaldVarme, Genbrug og Energi

Handlingsplanerne skal ses som afdelingernes værktøj til at nå frem til de opstillede mål i Aarhus Kommunes Handicappolitik. Handlingsplanerne evalueres som helhed én gang årligt for at vurdere, om de opstillede mål og milepæle efterleves, om der skal foretages justeringer, fordi der er sket ændringer, eller der stilles andre krav til afdelingen, så målet ikke kan nås. Afdelingerne skal derudover holde aktivt øje med deres opstillede mål og milepæle.

Når tilgængelighedsstrategien opdateres sammen med Aarhus Kommunes Handicappolitik hvert 4. år, justeres eksisterende mål, eller nye mål indsættes, i handlingsplanerne, så der altid er aktuelle mål, der skal leve op til tilgængelighedsstrategien og dennes vision.

Handlingsplanernes opdeling

Hver handlingsplan er inddelt i følgende afsnit:

Mål 1 (Der kan være op til flere mål)

- Delmål (der kan være op til flere delmål)
- Status
  - Her beskrives status indenfor universelt design og tilgængelighed i forhold til det valgte delmål. Herunder hvad er problemstillingerne/udfordringerne. Status er med til at sætte rammen for mål, handling og implementering.
- Handling
  - Her beskrives de handlinger, der skal realisere det opstillede mål. De centrale elementer er, hvordan man vil nå frem til målet og eventuelle forventede konsekvenser i hovedtræk.
- Implementering
  - Her beskrives i operationelle termer, hvordan delmålet skal implementeres.
- Milepæle
  - Her er indsat målbare milepæle

Milepælsoversigt

På de følgende sider, er der indsat en oversigt over de opstillede milepæle for de 5 fokusområder. Milepælene er nærmere beskrevet under de enkelte handlingsplaner.

Tilgængelighedsstrategi - Milepælsplan		2019					2020						
		nov	dec	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt
Fokusområde													
Veje og Pladser													
Mål 1	God tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger												
1.1	Krav til god tilgængelighed i kravspecifikationer og udbudsmateriale	1 2											
1.2	Inddragelse af tilgængelighedsrådet	Afventer											
1.3	Tilgængelighedsrevision	Jf. pkt. 1.1											
1.4	Uddannelse af tilgængelighedsrevisorer	1 4 2											
1.5	Informationsmateriale til rådgivere med flere	Jf. pkt. 1.1											
Mål 2	En fodgængervenlig by												
2.1	Overordnet etapeplan for tilgængelige ruter	1											
2.2	Vi kortlægger tilgængelige ruter	1 2											
2.3	Vi afprøver nye teknologier	1 3											
2.4	Principtegninger for tilgængelighedsløsninger og en Aarhus-model	1											
Mål 3	Nye tiltag inden for den kollektive trafik skal gøres tilgængelige												
3.1	Tilgængelige busser	1											
3.2	Niveaufri adgang til lavgulvsbusser og letbanetog	1											
Kommunikationsplan		1											
Rekreativt													
Mål 1	Stier - renovering, ny-anlæg og kortlægning												
1.1	Løft af sti ved Tranbjerg Mose	1											
1.2	Lisbjerg Skov – udbygning af stisystemer	1 3											
1.3	Kunststi i Mariendal og Brendstrup skov	1 2											
1.4	Naturruter – kortlægning og optegning af eksisterende tilgængelige ruter	1											
1.5	Generelt løft af stierne i skovene syd for Aarhus	1 2											
1.6	Gentænkning af faldlåger i Skjoldhøjparken	1 2											
1.7	Bedre forbindelse til Letbanen fra Lisbjerg og Terp	2 3											
1.8	Kommunikation af naturruter m.m.	1											
Mål 2	Nye områder – tilgængelighed i planlægningsfasen												
2.1	Eskelund – generel fokus på tilgængelighed	1 - 7 8 9 10											
2.2	True skov – generel fokus på tilgængelighed	1 2											
Mål 3	Tilgængelige faciliteter i kommunens grønne områder												
3.1	Ny og mere tilgængelig toiletbygning på Ørnereden	3											
3.2	Shelterplads for alle i Tranbjerg	2 3 4											
3.3	Tilgængelig "oplevelsesbro" over vildsvineindhegningen	1 2 3											
3.4	Forbedring af adgang og fremkommelighed ved Moesgård Strand	1 2											
3.5	Nordre Kirkegård – forbedring af adgang/indgang	1 2											
Kommunikationsplan		1 2											
Plan og Byggeri													
Mål 1	Vidensdeling internt og på tværs af afdelingerne Plan og Byggeri												
1.1	Forsøgsordning. Tværfaglige møder	1 2 2											
1.2	Informationsmøder om de nye krav i BR18	1 2											
Kommunikationsplan		1											
Byudvikling og Planlægning													
Mål 1	En bæredygtig by med gode by- og lokalmiljøer												
1.1	Handicappolitikken indgår som baggrundsmateriale												
1.2	Præcisering af strategien for Almene Boliger												
Kommunikationsplan		1											
AffaldVarme Aarhus, Genbrug og Energi													
Mål 1	God tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger												
1.1	Krav til god tilgængelighed ved nedgravede affaldscontainere	1 2											
1.2	Tilgængelighed ved placering og indretning af genbrugsstationer	1 2											
Kommunikationsplan		1											

1 2 3 4 5 Milepæle

2021

2022

2023

nov dec jan feb mar apr maj jun jul aug sep okt nov dec jan feb mar apr maj jun jul aug sep okt nov

3

4

5

3

2

3

4

2

2

3

2

3

4

2

3

2

3

4

2

2

5

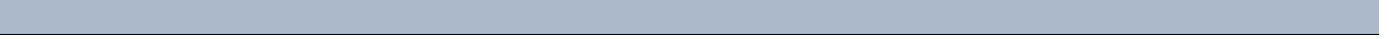
4

3

3

3

1

1

3

Handlingsplan - Veje og Pladser

Denne handlingsplan er udarbejdet for fokusområde Veje og Pladser.

Aarhus Kommunes Handicappolitik

Handlingsplanen for Veje og Pladser tager udgangspunkt i følgende mål i Aarhus Kommunes Handicappolitik:

- *"Aarhus Kommune skal sikre god tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger"*
- *"En fodgængervenlig by"*
- *"Nye tiltag inden for den kollektive trafik skal gøres tilgængelige"*

Indhold

Handlingsplanen for Veje og Pladser er inddelt i følgende afsnit:

- **Mål 1:** God tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger
- **Mål 2:** En fodgængervenlig by
- **Mål 3:** Nye tiltag inden for den kollektive trafik skal gøres tilgængelige
- **Kommunikationsplan**

Mål 1. God tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger

Indledning

Dette mål tager udgangspunkt i Handicappolitikens mål om, at *"Aarhus Kommune skal sikre god tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger"*¹.

Omfang

I denne strategiperiode vil Mobilitet, Anlæg og Drift have fokus på følgende *delmål*:

- **Delmål 1.1.** Krav til god tilgængelighed i kravspecifikationer og udbudsmateriale
- **Delmål 1.2.** Inddragelse af tilgængelighedsrådet
- **Delmål 1.3.** Tilgængelighedsrevision
- **Delmål 1.4.** Uddannelse af tilgængelighedsrevisorer
- **Delmål 1.5.** Informationsmateriale til rådgivere med flere

1.1 Krav til god tilgængelighed i kravspecifikationer og udbudsmateriale

Status. I forbindelse med anlægsprojekter stiller vi krav til god tilgængelighed og universelt design i form af typetegninger med udgangspunkt i vejreglerne. Som udgangspunkt er intentionen at etablere tilgængelighed i alle nye anlægsprojekter og omdannelsesprojekter. Der etableres tilgængelighed i alle anlægsprojekter i midtbyen, hvor det vurderes relevant. Uden for midtbyen vurderes det nærmere, om der skal etableres tilgængelighed. Ved mere komplekse projekter udføres tilgængelighedsrevision.

Handling. Så vidt muligt vil vi etablere tilgængelighed i alle anlægsprojekter. Omfanget af tilgængelighed skal vurderes nærmere i alle projekter dog ud fra fælles parametre således, at der sker en ensartethed i projekterne. Der afsættes økonomi til tilgængelighed i anlægsprojekter.

---

¹ Handicappolitikens mål gælder for alle nye offentlige bygninger, anlægsarbejde og ombygninger af eksisterende bygninger og anlæg. Der kan dog være hindringer for god tilgængelighed ved ombygninger i fredede bygninger, bygninger i høj bevaringsklasse og byrum

Vi vil stille krav til god tilgængelighed i kravspecifikationer og i udbudsmateriale. Det vil vi gøre ved at udarbejde et afsnit om tilgængelighed i Mobilitet, Anlæg og Drifts projekthåndbog, som eksempelvis omfatter: procedure for etablering af tilgængelighed i anlægsprojekter herunder omfang m.m., typetegninger, økonomi, procedure/krav til tilgængelighedsrevision, paradigme til udbudsmateriale, informationsmateriale til rådgivere, entreprenører med flere og formidling af arbejdet.

Implementering. Der afsættes ressourcer til en arbejdsgruppe på tre personer fra henholdsvis Mobilitet, Anlæg og Drift. Arbejdsgruppen får ansvar for at udarbejde et afsnit om tilgængelighed og universelt design i Mobilitet, Anlæg og Drifts projekthåndbog. Arbejdsgruppen skal planlægge og udarbejde en PID² for opgaven, som skal godkendes af ledelsen, inden arbejdet igangsættes.

Efter et år evalueres de forskellige tiltag både internt og eksternt og eventuelle justeringer foretages. En gang årligt opdateres afsnittet om tilgængelighed i Mobilitet, Anlæg og Drifts projekthåndbog.

Milepæl 1	Primo 2020. Der udpeges tre personer til arbejdsgruppen.
Milepæl 2	Primo 2020. Arbejdsgruppen udarbejder en PID for arbejdet, som godkendes af ledelsen.
Milepæl 3	Ultimo 2020. Der er udarbejdet et afsnit om tilgængelighed til Mobilitet, Anlæg og Drifts projekthåndbog, som godkendes af ledelsen.
Milepæl 4	Primo 2021. Materialet formidles til afdelingerne, rådgivere, entreprenører m.m.
Milepæl 5	Ultimo 2021. Arbejdsgruppen evaluerer, bruges materialet i afdelingerne med succes m.m.
Ansvar	Ledelsen

1.2 Inddragelse af tilgængelighedsrådet

Status. Et tilgængelighedsråd er etableret som et pilotprojekt i forbindelse med et anlægsprojekt på Frederiks Allé. Tilgængelighedsrådet er forankret i Borgmesterens Afdeling.

Handling. Hvis det besluttes at arbejde med et tilgængelighedsråd i Aarhus Kommune vil Teknik og Miljø efterfølgende tage nærmere stilling til rådets involvering i forvaltningens opgaver.

Implementering. Afventer.

Milepæl	Afventer
Ansvar	Ledelsen

1.3. Tilgængelighedsrevision

Status. Tilgængelighedsrevision udføres i dag på nogle af de større anlægsprojekter men ikke på alle. Der udføres tilgængelighedsrevision i forbindelse med mere komplekse anlægsprojekter.

Handling. Vi vil udarbejde en fast procedure for hvilke typer anlægsprojekter, der skal laves tilgængelighedsrevision for, herunder hvilke revisionsgrader. Proceduren bliver en del af tilgængelighedsafsnittet i Mobilitet, Anlæg og Drift's projekthåndbog jf. afsnit 1.1.

² Projekt Initiering Dokument. Anvendes før opstart af projekt til beskrivelse af baggrund, formål og projektets indhold.

Implementering. Der afsættes ressourcer / en arbejdsgruppe til udarbejdelse af et afsnit om tilgængelighed i Mobilitet, Anlæg og Drifts projekthåndbog, herunder en procedure for tilgængelighedsrevision i forbindelse med anlægsprojekter jf. afsnit 1.1.

Milepæl 0	Procedure for tilgængelighedsrevision i forbindelse med anlægsprojekter jf. afsnit 1.1.
Ansvar	Ledelsen

1.4. Uddannelse af tilgængelighedsrevisorer

Status. I dag er der to uddannede tilgængelighedsrevisorer i Anlæg.

Handling. De tre afdelinger i Mobilitet, Anlæg og Drift skal hver have to uddannede tilgængelighedsrevisorer. Der skal derfor udpeges yderligere to medarbejdere til uddannelsen som tilgængelighedsrevisorer i Mobilitet og to medarbejdere i Drift.

Tilgængelighedsrevisorernes uddannelse vedligeholdes løbende ved deltagelse i relevante kurser.

Implementering. I alt fire medarbejdere uddannes som tilgængelighedsrevisorer i Mobilitet og Drift. Tilgængelighedsrevisorernes uddannelse vedligeholdes løbende ved at deltage i relevante kurser.

Milepæl 1	Primo 2020. Fire personer fra henholdsvis Mobilitet og Drift, Mobilitet, Anlæg og Drifts er udpeget til tilgængelighedsrevisoruddannelse.
Milepæl 2	Medio 2020. Der er uddannet to personer fra henholdsvis Mobilitet og Drift til tilgængelighedsrevisorer.
Milepæl 3	Medio 2021. Der er uddannet yderligere to personer til tilgængelighedsrevisorer.
Milepæl 4	2020 -. Tilgængelighedsrevisorernes uddannelse vedligeholdes løbende
Ansvar	Ledelsen

1.5. Informationsmateriale til rådgivere med flere

Status. Vi har enkelte typetegninger for tilgængelige fortove i Aarhus Kommune, som rådgivere og de udførende skal anvende. Det nuværende materiale dækker ikke tilstrækkeligt behovet.

Handling. Der skal udarbejdes informationsmateriale til rådgivere og udførende for at sikre god tilgængelighed og universelt design i anlægsprojekter. Informationsmaterialet skal indarbejdes som en del af tilgængelighedsafsnittet i Mobilitet, Anlæg og Drifts projekthåndbog jf. afsnit 1.1.

Implementering. Der afsættes ressourcer / en arbejdsgruppe til udarbejdelse af et afsnit om tilgængelighed i Mobilitet, Anlæg og Drifts projekthåndbog herunder udarbejdelse af informationsmateriale til rådgivere og udførende jf. afsnit 1.1.

Milepæl 0	Informationsmateriale til rådgivere med flere jf. afsnit 1.1
Ansvar	Ledelsen

Mål 2. En fodgængervenlig by

Indledning

Dette mål tager udgangspunkt i Handicappolitikens mål om, at Aarhus skal være "En fodgængervenlig by".

Omfang

I strategiperioden vil Teknik og Miljø have fokus på følgende delmål:

- **Delmål 2.1.** Overordnet etapeplan for tilgængelige ruter
- **Delmål 2.2.** Vi kortlægger tilgængelige ruter
- **Delmål 2.3.** Vi afprøver nye teknologier
- **Delmål 2.4.** Principtegninger for tilgængelighedsløsninger og en Aarhus-model

2.1 Overordnet etapeplan for tilgængelige ruter

Status. Vi er i gang med at udarbejde en strategi for en fodgængervenlig by for alle. At skabe en fodgængervenlig by hænger tæt sammen med at skabe en tilgængelig by. Som udgangspunkt er intentionen at etablere tilgængelighed i alle nye anlægs- og omdannelsesprojekter i hele Aarhus Kommune. I midtbyen etableres tilgængelighed i alle anlægsprojekter, hvor det vurderes relevant. Uden for midtbyen vurderes det nærmere, om der etableres tilgængelighed. Denne tilgang betyder, at det kan tage mange år, før der er skabt sammenhængende tilgængelige ruter, da anlægsprojekterne ofte er spredte geografisk.

Handling. For at sikre sammenhængende tilgængelige ruter vil vi i Mobilitet, Anlæg og Drift afsætte ressourcer til at udarbejde en overordnet etapeplan for minimum tre sammenhængende tilgængelige ruter mellem hoveddestinationer i Aarhus Midtby.

Arbejdet skal koordineres med strategien for en fodgængervenlig by (under udarbejdelse) samt Mobilitetsplanen og bør indeholde en etapeplan for minimum tre sammenhængende tilgængelige ruter. De tre vigtigste ruter / projekter indarbejdes i Anlægsprogrammet.

Implementering. Der afsættes ressourcer / 1-2 medarbejdere til at udarbejde en overordnet etapeplan for minimum tre sammenhængende tilgængelige ruter.

Milepæl 1	Primo 2020. Der afsættes ressourcer / 1-2 medarbejdere til at udarbejde en etapeplan for minimum tre sammenhængende tilgængelige ruter
Milepæl 2	Ultimo 2020. Overordnet etapeplan for minimum tre tilgængelige ruter er færdig
Milepæl 3	2021. De tre vigtigste ruter / projekter indarbejdes i Anlægsprogrammet
Ansvar	Ledelsen

2.2. Vi kortlægger tilgængelige ruter

Status. Tilgængelige ruter er ikke kortlagt i fuldt omfang i dag.

Handling. Der afsættes ressourcer til en digital kortlægning af tilgængelige ruter. Kortlægningen skal være tilgængelig på Aarhus Kommunes hjemmeside eller anden brugervenlig digital platform.

Implementering. Der afsættes ressourcer til at planlægge og vurdere opgaven, at kortlægge tilgængelige ruter digitalt samt at gøre kortlægningen offentlig tilgængelig.

Milepæl 1	Primo 2020. Der udpeges en medarbejder til at planlægge og vurdere opgavens omfang.
Milepæl 2	Medio 2020. Ledelsesbeslutning om det videre forløb herunder tidsplan m.m.
Ansvar	Ledelsen

2.3. Vi afprøver nye teknologier

Status. Teknologi anvendes i dag i høj grad i forhold til lydfyr i signalanlæg. Der er arbejde i gang med at få installeret lydfyr af den nyeste type, der ikke generer de omkringliggende boliger i så høj grad som i dag. Dette giver i højere grad mulighed for at implementere lydfyr i flere kryds.

En langsomknap kan Teknik og Miljø ikke anbefale. Der er alternativt mulighed for både tag (en lille brik, der kan sende forespørgslen til signalanlægget) og app løsninger. Dette sikrer, at ikke alle trykker på en langsomknap, og derved generer trafikken unødigt.

Der er i Aarhus et forsøg med positionering med stor nøjagtighed. Dette kan hjælpe i forhold til at guide borgerne rundt. Eksempelvis til seværdigheder, vejudstyr (bænke, signalanlæg m.m.). Det giver mulighed for at give information om busnumre for særligt blinde ved stoppesteder, hvor der afgår flere busruter.

Handling. I Anlæg og Drift vil vi sikre flere signalanlæg med lydfyr. Mulighederne for implementering af længere grøntid og mellemtid, samt behovet og mulighederne for vibration i lydfyr skal analyseres. Vi vil arbejde videre med forsøget med positionering med stor nøjagtighed, og guide folk til ledige handicappladser.

Implementering. I Anlæg og Drift vil vi gennemføre test med de nye typer af lydfyr og sikre en plan for udskiftning i forbindelse med normal opgradering af eksisterende signalanlæg. Vi vil indgå i dialog med Dansk Blindesamfund vedrørende fordele og ulemper ved vibration i lydfyr, og arbejde videre med forsøget med positionering med stor nøjagtighed. Dette vil give mulighed for, at guide de blinde bedre rundt i byen og eksempelvis annoncere busnummer for de blinde ved stoppested. (Der er p.t. ikke afsat midler til projektet).

Milepæl 1	2020. Opsætning af første signalanlæg med nye typer lydfyr
Milepæl 2	2020. Strategi for hvordan fremtidens lydfyr skal implementeres
Milepæl 3	2020. Dansk blindesamfund præsenteres for et lydfyr med vibration for at se, om dette kan give værdi. Ønsker Dansk Blindesamfund løsningen medtages dette i strategi for lydfyr
Milepæl 4	2021. Alle nye anlæg og reovering af anlæg følger den nye strategi for lydfyr.
Ansvar	Ledelsen

2.4. Principtegninger for tilgængelighedsløsninger og en Aarhus-model

Status. I dag anvender vi enkelte typetegninger for standardfortove med udgangspunkt i vejreglerne³. Flere steder er der etableret tilgængelighed i henhold til typetegningerne.

Handling. Vi evaluerer på de færdige projekter udført i henhold til typetegningerne for tilgængelighed og laver en Aarhus-model, der sikrer robuste, genkendelige og enkle løsninger. Typetegningerne bliver en del af Mobilitet, Anlæg og Drifts projekthåndbog jf. afsnit 1.1.

Implementering. Der afsættes ressourcer til evaluering af udvalgte færdige projekter for fremadrettet at skabe en Aarhus-model, der sikrer robuste, genkendelige og enkle løsninger. Brugere involveres i arbejdet.

Milepæl 1	Primo 2020. Medarbejder udpeges til evaluering af udvalgte færdige projekter. Evaluering sker i samarbejde med brugerne.
Milepæl 2	Ultimo 2020. Evaluering er færdig, og der er udarbejdet en Aarhus-model.
Ansvar	Ledelsen

³ Færdselsarealer for alle, 2017.

Mål 3. Nye tiltag inden for den kollektive trafik skal gøres tilgængelige

Indledning

Dette mål tager udgangspunkt i Handicappolitikens mål om, at Aarhus skal sikre at "Nye tiltag inden for den kollektive trafik skal gøres tilgængelige".

Omfang

I strategiperioden vil Trafik have fokus på følgende delmål:

- **Delmål 3.1.** Tilgængelige busser
- **Delmål 3.2.** Niveaufri adgang til lavgulvsbusser og letbanetog

3.1. Tilgængelige busser

Status. Der eksisterer i dag krav til tilgængelige busser i Aarhus Kommune (for eksempel lavgulv for niveaufri adgang, placering af støttestænger, håndtag eller lignende og udformning af interiør).

Mission. Aarhus Kommune stiller fremadrettet krav, om at alle nye busser skal være tilgængelige. I Mobilitet vil vi sikre at nye tiltag indenfor den kollektive trafik gøres tilgængelige. Og sikre, at Midttrafiks eksisterende kravspecifikationer til busselskaber vurderes i forhold til tilgængelighed. Arbejdet skal indeholde en stillingtagen til, hvad der menes med 'en tilgængelig bus'. Vi vil sikre, at alle nyindkøbte busser er tilgængelige i forhold til ovenstående definition af 'en tilgængelig bus' (for eksempel lavgulv, indretning mm.).

Konsekvens: Der indkøbes i forvejen kun busser med god tilgængelighed (efter normale standarder). Såfremt det ønskes at øge tilgængelighed i busser, forventes der at være øget udgifter forbundet med dette.

Implementering. Der skal udpeges 1-2 medarbejdere hos Trafik samt evt. Midttrafik til udarbejdelse af en proces for vurdering af eksisterende kravspecifikationer, og hvad der kan betragtes som 'en tilgængelig bus'. Det skal overvejes om tilgængelighedsrådet skal inddrages i dette arbejde. Herunder skal der træffes beslutning om, der skal udarbejdes nye kravspecifikationer til fremtidige indkøb af busmateriel.

Milepæl 1	Primo 2020. 1-2 personer vælges til afklaringsarbejdet
Milepæl 2	Ultimo 2020. Vurdering af eksisterende kravspecifikationer og hvad er en tilgængelig bus
Milepæl 3	Primo 2021. Ledelsen beslutter om kravspecifikationer til busindkøb skal ændres
Ansvar	Ledelsen

3.2. Niveaufri adgang til lavgulvsbusser og letbanetog

Status. Alle nye letbanestationer mellem Hovedbanegården og Lystrup har niveaufri adgang til letbanetog. En række eksisterende stationer på Odderbanen og Grenåbanen har ikke niveaufri adgang til letbanetog på grund af de eksisterende forhold og perronudformning. Når eksisterende perroner ligger i kurver, og sporene er lagt i skærver, kræves der en større afstand til perron, hvorved niveaufri adgang ikke er en mulighed.

Der er ikke niveaufri adgang til busser. De fleste busstoppesteder har ikke kantstenopspring, der er høje nok til at skabe niveaufri adgang. For adgang med kørestol skal der bruges rampe, der er placeret i bussen, og som skal betjenes manuelt, hvilket kræver en ledsager. Kørestols- og rollatorbrugere uden ledsagerordning henvises derfor til individuel handicapørsel og flextrafik.

Mission. Vi iværksætter forsøg for at finde den bedst mulige løsning for niveaufri adgang til lavgulvsbusser. I Mobilitet vil vi sikre, at der tilstræbes niveaufri adgang til den kollektive transport, og at nye letbane- eller BRT⁴-standsningsteder udformes med niveaufri adgang, hvor det er muligt.

Der skal foretages en vurdering i forhold til etablering af høje kantsten ved busstandsningsteder med store passagermængder.

Konsekvens: Letbane/BRT: Alle nye standsningsteder etableres med fuld tilgængelighed samt niveaufri adgang. Dette er allerede besluttet og skal dokumenteres. Bus: Forsøg med højere kantsten er forbundet med anlægsudgifter, som skal koordineres med Anlægsprogrammet. Højere kantsten kan desuden kun etableres, hvor bussen stopper langs vej og ikke i fx buslommer. Højere kantsten udgør en sikkerhedsrisiko for cyklister.

Implementering. Det skal vurderes, om der skal sikres niveaufri adgang til den kollektive transport, hvor det er relevant og muligt både i forhold til letbane og bus. Etableres der ikke niveaufri adgang ved nyanlæg eller omdannelse af eksisterende forhold, skal dette begrundelse (eksempelvis af sikkerhedshensyn).

Der udpeges 2 medarbejdere, der skal sikre kommunikation til relevante afdelinger, specielt Mobilitet og Anlæg. Herunder vurderes, om der skal igangsættes pilotprojekter om niveaufri adgang ved udvalgte højkapacitets standsningsteder på busnettet. Herunder om der kan afsættes midler i Anlægsprogrammet.

Milepæl 1	Primo 2020. 1-2 personer udpeges til kommunikation og vurdering af forsøgsprojekt
Milepæl 2	Primo 2021. Der er afsat midler til pilotprojekter i Anlægsprogram 2021
Milepæl 3	Medio/Ultimo 2021. Pilotprojekter udføres
Milepæl 4	Primo/Medio 2022. Pilotprojekter evalueres
Ansvar	Ledelsen

Kommunikationsplan

Der skal udarbejdes en kommunikationsplan for Handlingsplan - Veje og Pladser, til formidling af denne tilgængelighedsstrategi, dens målsætninger og milepæle.

Milepæl 1	Primo 2020. Der er udpeget 2 medarbejdere, som udarbejder en kommunikationsplan
Ansvar	Ledelsen

---

⁴ BRT er en forkortelse for Bus Rapid Transit. BRT er en fælles betegnelse for et højklasset, busbaseret transportsystem med et meget højt serviceniveau. Det mest centrale element i oprettelsen af BRT er det særlige tracé til bussen, der sikrer, at busserne ikke påvirkes af de trængselsproblemer, der forårsages af biltrafikken.

Handlingsplan – Rekreativt

Denne handlingsplan er udarbejdet for fokusområde Rekreativt.

Aarhus Kommunes Handicappolitik

Handlingsplanen for Rekreativt tager udgangspunkt i målene i Aarhus Kommunes Handicappolitik i forhold til følgende fokusområder:

- *"En bæredygtig by med gode by- og lokalmiljøer"*
- *"En by, hvor alle er sunde og trives"*

I denne strategiperiode er fokus ikke på byrum eller grønne arealer i tilknytning til bygninger/boliger.

Afdelingen for Grønne områder arbejder med at tilgængelighed sikres for flest mulige borgere. Det skal være muligt for alle at komme rundt i dele af de rekreative områder og få adgang til de vigtigste faciliteter. Ikke alle områder kan blive tilgængelige for alle, idet der er naturprægede steder og arealer, hvor man kun kan komme rundt på trampestier gennem tættere bevoksninger og kuperet terræn.

Indhold

Denne handlingsplan indeholder følgende afsnit:

- **Mål 1:** Stier – renovering, ny-anlæg og kortlægning
- **Mål 2:** Nye områder – tilgængelighed i planlægningsfasen
- **Mål 3:** Tilgængelige faciliteter i kommunens grønne områder
- **Kommunikationsplan**

Mål 1. Stier – renovering, ny-anlæg og kortlægning

Indledning

Der tages udgangspunkt i Handicappolitikens mål om at *'Aarhus skal være en fodgængervenlig by'* og at der er fokus på, at *"Aarhus Kommune kommer ud med sundhedsfremmende tiltag, gennem mulighed for meningsfulde aktiviteter og fællesskaber"*.

De fleste friluftsfaciliteter ligger i forbindelse med et stiforløb. Nogle af disse stiforløb er mere veletablerede end andre, men for de fleste gælder det, at stierne er tilgængelige for alle stort set hele året.

Omfang

I denne strategiperiode vil Grønne Områder have fokus på følgende delmål:

- **Delmål 1.1.** Løft af sti ved Tranbjerg Mose
- **Delmål 1.2.** Lisbjerg Skov – udbygning af stisystemer
- **Delmål 1.3.** Kunststi i Mariendal og Brendstrup skov
- **Delmål 1.4.** Naturruter – kortlægning og optegning af eksisterende tilgængelige ruter
- **Delmål 1.5.** Generelt løft af stierne i skovene syd for Aarhus
- **Delmål 1.6.** Gentænkning af faldlåger i Skjoldhøjparken
- **Delmål 1.7.** Bedre forbindelse til Letbanen fra Lisbjerg og Terp
- **Delmål 1.8.** Kommunikation af naturruter m.m.

1.1. Løft af sti ved Tranbjerg Mose

Status. Stien der løber rundt om Tranbjerg sø/Østerby mose bærer præg af tidligere tilkobling til nedlagte rensningsanlæg. På dæmningen (midt på gangstien) rundt om søen er der en lang række dæksler og lignende over niveau, som hindrer en nem fremkommelighed og god tilgængelighed for alle.

Handling. Det skal undersøges ved Aarhus Vand hvad dækslerne 'dækker over', kan de flyttes/sløjfes/sænkes.

Implementering. Der er ikke økonomi til projektet i 2019. Analysearbejdet starter først op i starten af 2020.

Milepæl 1	Primo 2020. Analysearbejdet opstarter.
Milepæl 2	Så snart økonomien er kendt og pengene er der, sættes projektet i gang.
Milepæl 3	Ultimo 2020. Det forventes at projektet er afsluttet.
Ansvar	Charlotte Buhl, Grønne Områder

1.2. Lisbjerg Skov – udbygning af stisystemer

Status. I takt med at området omkring Lisbjerg og den nye bydel vokser og flere borgere kommer til, er der behov for at stinettet i Lisbjerg udbygges.

Handling. Der skal udtyndes i ungskov, til etablering af nye og opgradering af eksisterende trampestier til tilgængelige og grusbelagt stier, og de eksisterende stisystemer skal udbygges. Samtidig kan man i dele af skoven have et ekstra fokus på tilgængelighed og med fordel etablere "Naturruter for alle".

Implementering. Der foretages renovering af eksisterende stier med fokus på tilgængelighed. Den forberedende udtynding foretages i 2019, så borgerne selv kan definere de bedste ruter. I 2020 fortsætter arbejdet med renovering af eksisterende og etablering af nye stier.

Milepæl 1	2019. Forberedende udtyndinger i ungskov
Milepæl 2	2020. Renovering af eksisterende stier med fokus på tilgængelighed
Milepæl 3	Forår 2020. Nye trampestier slås og forberedes
Milepæl 4	20xx – (der kan ikke sættes tid på). Nye stier med grus gøres tilgængelige
Ansvar	Tor Albrechtsen og Gorm Halskov, Grønne Områder

1.3. Kunststi i Mariendal og Brendstrup skov

Status. Psykiatrisk Afdeling, Skejby Sygehus ønsker at etablere en kunststi i den nærliggende skov for at skabe et uderum for patienterne. 10 kunstnere har budt på opgaven. Tilbage melding om stedets egnethed afventer.

Handling. Når en konkret plan foreligger, skal der etableres en rute i terrænet, der er så tilgængelig som muligt. Stien udarbejdes i samarbejde med personale og patienter på Psykiatrisk Afdeling på Skejby Sygehus og tilpasses som udgangspunkt til personer med psykiske udfordringer.

Implementering. Planlægning af rute forløbet i efterår 2019, med udførelse i 2020. Kunststien klar til fernisering i 2021.

Milepæl 1	Efterår 2019. Tilbage melding på en plan for opstilling af kunstværker
Milepæl 2	Efterår 2019. Planlægning af rute forløbet (afventer opstillingsplan)
Milepæl 3	2020. Udførelse af sti og opstilling af kunstværker
Milepæl 4	2021. Fernisering (tidspunkt ikke fastsat)
Ansvar	Gorm Halskov og Henrik Højmoose, Grønne Områder

1.4. Naturruter – kortlægning og optegning af eksisterende tilgængelige ruter

Status. Der findes mange stier og områder i Aarhus Kommune, der er tilgængelige for alle. Ved at registrere og kortlægge stier og områder, kan hindringsfrie ruter i parker og skove, der kan benyttes af alle synliggøres.

Handling. Hjemmesiden friluftslivaarhus.dk og app'en 'Brug Aarhus' skal opdateres, så eksisterende tilgængelige og kørestolsvenlige ruter synliggøres. Ruterne vælges med stor spredning over hele kommunen. Det skal undersøges, om det giver mening at vise de tilgængelige ruter på andre platforme (jævnfør punkt.1.8). Handicaporganisationerne skal inddrages.

Det skal undersøges på hvilke ruter, det giver mening at etablere tilgængelighed for f.eks. synshandicappede. QR-koder eller iBeacons i skoven kan være en mulighed i forhold til at finde vej for alle. På sigt skal der info-skiltes ved ruterne, og hvis det vurderes nødvendigt udarbejdes info-foldere.

Implementering. Opdateringen af hjemmesiden etableres i løbet af 2019 og foråret 2020, afhængigt af planen for sammenlægning af platforme – her inddrages Marie Overgaard fra Byliv og Bymiljø. Samtidigt undersøges, i samarbejde med brugerrepræsentanter for synshandicappede, hvad der skal til for at gøre udsnit af ruterne tilgængelige for deres målgruppe.

Milepæl 1	2019 - 1. april 2020. Ruter lægges på friluftslivaarhus.dk. Inddragelse af handicaporganisationer
Milepæl 2	Afmærkning af ruter (endnu ikke fastsat)
Ansvar	Tor Albrechtsen og Gorm Halskov (Grønne Områder). Rikke Sjelborg, Byliv og Bymiljø

1.5. Generelt løft af stierne i skovene syd for Aarhus

Status. Der er et stort slid på stierne i skovene syd for Aarhus, og på grund af de store terrænforhold skylder stiernes top lag væk og besværliggør tilgængelighed for alle.

Handling. Stierne vil løbende blive renoveret med fokus på de stier, der lægges på Friluftslivaarhus.dk i forbindelse med kortlægning af naturruter.

Implementering. Planlægning og opstart i 2019. Løbende renovering fra 2020. Sluttidspunkt kan ikke fastsættes.

Milepæl 1	2019. Planlægning og opstart på renovering af stierne
Milepæl 2	2020-20xx. Løbende renovering af stinettet
Ansvar	Tor Albrechtsen og Gorm Halskov, Grønne Områder

1.6. Gentænkning af faldlåger i Skjoldhøjparken

Status. I den hegnede del af Skjoldhøjparken er indgangene udført med skråstillede faldlåger, der lukker af sig selv. Det er u hensigtsmæssigt, da det hindrer adgang for kørestols- og andre brugere, der har udfordringer med at 'løfte' lågerne.

Handling. Det skal markedsundersøges hvilke faldlåger, der opfylder kriterier for faldlåger og samtidigt er tilgængelige for alle. Det bør undersøges, om der er andre steder i kommunen med samme udfordring.

Implementering. Undersøgelsen starter foråret 2020. Gennemførelse af projektet, afhænger af den valgte løsning.

Milepæl 1	Forår 2020. Undersøgelse opstartes
Milepæl 2	2020-20xx. Gennemførelse og afslutning af projektet
Ansvar	Henrik Højmoser og Charlotte Buhl, Grønne Områder

1.7. Bedre forbindelse til Letbanen fra Lisbjerg og Terp

Status. Forbindelsen til Letbanen fra Lisbjerg og Terp er ikke særlig god eller tilgængelig.

Handling. Der skal etableres en tilgængelig forbindelse via det eksisterende kirke-trace, så der skabes plads og god fremkommelighed. Opgaven ligger primært hos Arealudvikling. Grønne Områder skal stå for beskæring.

Implementering. Beplantningen langs stien beskæres i efteråret 2019.

Milepæl 1	Ultimo 2019. Beskæring af beplantningen (Grønne Områder)
Milepæl 2	November 2019. Stier renoveres og anlægges
Milepæl 3	Ultimo 2019. Projektet er færdigt
Ansvar	Grete Skriver fra Arealudvikling og Projekter (Lisa fra Grønne Områder)

1.8. Kommunikation af naturruter m.m.

Status. I takt med at der etableres tilgængelighedsruter, skal ruternes beliggenhed kommunikeres ud til byens borgere. Der findes op til flere platforme, hvor kommunens faciliteter kan fremsøges, men de skal opdateres og tilgængelighedssikres, så alle borgere kan tilgå informationerne. Derudover skal der skabes større kendskab til platforme og tilgængelighedsruter, så borgerne ved, at de findes.

Handling. Det undersøges, hvem der har ansvar for at administrere de eksisterende platforme, som platformen 'Opdag Aarhus'. Der foregår en proces omkring sammenlægning og forenkling af de eksisterende platforme (Friluftslivaarhus, Opdag Aarhus, BrugAarhus m.fl.)

Implementering. Det skal undersøges hos den ansvarlige, hvad planen er for sammenlægningen af platforme, herunder tidsplaner og opgaver mm.

Milepæl 1	2019. Status og kommende planer undersøges
Milepæl 2	Afhænger af ovenstående (der er endnu ingen tidsplan på projektet)
Ansvar	Marie Overgaard Nielsen, Byliv og Bymiljø

Mål 2. Nye områder – tilgængelighed i planlægningsfasen

Indledning

Der tages udgangspunkt i Handicappolitikens mål om at "Aarhus skal være en fodgængervenlig by" og "at der er fokus på det at kunne komme ud som et sundhedsfremmende tiltag". Derudover arbejdes der med Aarhus Kommunes mål om at sikre god tilgængelighed til alle offentlige faciliteter og rekreative områder.

Når der planlægges og anlægges nye grønne og rekreative områder, tænker vi universelt design og tilgængelighed for alle ind fra starten. Dette gør vi ved at inddrage fagpersoner med særlig viden om universelt design og tilgængelighed for alle eller borgere med udfordringer på deres funktionsevne, så der kan tages højde for muligheder og begrænsninger. Naturen kan ikke altid indrettes, så den er tilgængelig for alle. Fokus er derfor som udgangspunkt at etableres fremkommelighed til de primære funktioner.

Omfang

I denne strategiperiode vil Grønne Områder have fokus på følgende delmål:

- **Delmål 2.1.** Eskelund – generel fokus på tilgængelighed
- **Delmål 2.2.** True skov – generel fokus på tilgængelighed

2.1. Eskelund – generel fokus på tilgængelighed

Status. Området ved Eskelund er under udvikling. Stedet skal huse en ny koncertplads, og hele området skal over tid udvikles til en 'park'/et naturområde, der kan benyttes og udforskes af alle. Det er vigtigt, mens området planlægges, at der tages højde for tilgængeligheden for alle, hvor det er muligt. Stedet er kuperet, så det er ikke muligt at skabe god tilgængelighed over det hele. Fokus skal ligge på stier og adgangsveje m.m. Der er bevilget penge til projektet på årets budgetforlig, men området kan løbende opgraderes for at forbedre oplevelsen og anvendelsen.

Handling. Stedet er besigtiget af en tilgængelighedsrevisor, der har udarbejdet et notat med fokus på udfordringer og anbefalinger. Anbefalingerne tages med i de videre overvejelser. Når projektet kommer lidt videre og bliver mere konkret, kræves der yderligere en tilgængelighedsrevision.

Implementering. Projektet udarbejdes i tæt samarbejde med flere parter, og områdets beskaffenhed samt tidligere brug kræver en del forundersøgelser og myndighedsgodkendelser, før udførelsen kan sættes i gang.

I første fase ses på hvilke tilgængelighedselementer, der kan indbygges i detailprojektet på det overordnede stisystem, tilkobling til adgangsveje, de to største sceneområder, parkering og indgangsmuligheder til området, primært når der afvikles events. I fase 1 er det vigtigt at få tilgængeligheden med fra start og sikre, at det er muligt at komme fra indgangene ind i området og til de centrale dele.

I anden fase arbejdes med områdets faciliteter til hverdagsbrug, de mere sekundære stisystemer og inventar – her kan bedre arbejdes fra element til element og ses på, hvordan vi håndterer tilgængeligheden.

Milepæl 1	Efterår 2019. Skitseprojektet vurderes med en tilgængelighedsrevisor, og der udarbejdes et notat med anbefalinger
Milepæl 2	Efterår 2019. I samarbejde med styregruppen for projektet afklares ambitionsniveauet for tilgængelighed i området.
Milepæl 3	Efterår 2019. Der søges midler hos tilgængelighedspuljen for at sikre øget fokus i projektet.
Milepæl 4	Efterår 2019. Sammen med den projekterende rådgiver indarbejdes en række nødvendige tilgængelighedstilpasninger i detailprojektet.
Milepæl 5	Efterår 2019. Dialog med Handicaprådet om områdets indretning og fremtidige udvikling.
Milepæl 6	Efterår 2019. Sammen med Styregruppen revurderes tilgængeligheden i tidligere definerede ambitionsniveau på baggrund af Handicaprådets tilbagemelding, evt. opnåede puljemidler eller fondsstøttede projekter.
Milepæl 7	Efterår/vinter 2019. Myndighedsgodkendelser behandles
Milepæl 8	Januar 2020. Projektet sendes i udbud (forventet)
Milepæl 9	Forår 2020. Projektet sættes i gang (forventet)
Milepæl 10	Maj 2021. Koncertplads m.m. skal stå færdigt til North Side (juni 2021). Der kan stadig arbejdes/færdigudvikles i de øvrige områder
Ansvar	Stine Rytter Bengtson, Grønne områder

2.2. True skov – generel fokus på tilgængelighed

Status. Området ved True skov er i samarbejde med Naturstyrelsen under udvikling (det er Naturstyrelsens arealer). Det er planen, at der over tid skal etableres forskellige faciliteter og udbyggede stisystemer i området for derigennem at skabe et nyt spændende skov- og naturområde, der kan sprede noget af den intensive anvendelse i kommunens øvrige skovområder. Den indledende proces med flere workshops har bidraget med et stort katalog over muligheder for området. Der er taget kontakt til Hjerteforeningen og kontakten til det nærliggende Veteranhjem genoptages.

Handling. Hvis ikke kontakten fører til handling, er det projektgruppens intention at søge andre samarbejdspartnere, der har indblik i brugernes udfordringer i forhold til funktionsnedsættelse.

Implementering. I efteråret 2019 inviteres Hjerteforeningen og veteranhjemmet ind i følgegruppen. I 2020 håber vi, at drøftelserne leder frem til konkrete tiltag – også fra mulighedskataloget, der kan understøtte øget brug i områderne omkring True Skov for mennesker med funktionsnedsættelse af forskellige karakterer. Milepæle og initiativer tilpasses tid og økonomi hos Naturstyrelsen og Aarhus Kommune. Der er ikke fastsat et tidspunkt for færdiggørelse af projektet.

Milepæl 1	Efterår 2019. Hjerteforeningen og Veteranhjemmet inviteres ind i samarbejdet
Milepæl 2	2020. Naturstyrelsen tilpasser initiativer ind i deres planlægning. Aarhus Kommune afventer for yderligere tiltag
Ansvar	Pernille Thormann Villesen, Byliv og Bymiljø

Mål 3. Tilgængelige faciliteter i kommunens grønne områder

Indledning

Der tages udgangspunkt i Aarhus Kommunes mål om at sikre god tilgængelighed til alle offentlige faciliteter

Omfang

I denne strategiperiode vil Grønne Områder have fokus på følgende delmål:

- **Delmål 3.1.** Ny og mere tilgængelig toiletbygning på Ørnereden
- **Delmål 3.2.** Shelterplads for alle i Tranbjerg
- **Delmål 3.3.** Tilgængelig ”oplevelsesbro” over vildsvineindhegningen
- **Delmål 3.4.** Forbedring af adgang og fremkommelighed ved Moesgård Strand
- **Delmål 3.5.** Nordre Kirkegård – forbedring af adgang/indgang

3.1. Ny og mere tilgængelig toiletbygning på Ørnereden

Status. Den gamle toiletbygning på Ørnereden er udtjent, utidssvarende og med ringe grad af tilgængelighed. Der bygges nu en ny og større bygning ved Ørnereden med 3 toiletter, hvoraf den ene er egnet for personer med fysisk funktionsnedsættelse.

Handling. Som udgangspunkt skal offentlige toiletter i Aarhus Kommune være tilgængelige for alle og placeres på steder, hvor det er ’let’ at komme til, derfor er tilgængelighed på flere planer i fokus, når vi renoverer og bygger nye toiletter i byens rekreative rum. At der findes toiletter i skove og parker samt på strandene omkring os, er også med til at tilføre områderne større tilgængelighed for alle.

Implementering. Projektet har været i udbud hen over sommeren 2019, og byggeriet havde opstart i slutningen af august. Byggeriet forventes færdigmeldt i slutningen af november 2019.

Milepæl 1	Sommer 2019. Udbud
Milepæl 2	August 2019. Opstart byggeri
Milepæl 3	Ultimo november 2019. Forventet færdigmelding
Ansvar	Kristina Friis Simonsen. Grønne Områder

3.2. Shelterplads for alle i Tranbjerg

Status. Der er run på bookningerne af Aarhus Kommunes sheltere. Der er dog ikke en shelterplads, der er decideret egnet for mennesker med en fysisk funktionsnedsættelse. En proces med arkitektstuderende og unge med forskellige funktionsnedsættelser har resulteret i forslag til en tilgængelig shelter for alle.

Handling. Der arbejdes på at finde en placering i Tranbjerg. Shelterpladsen skal kunne benyttes af alle, og der etableres et tilgængeligt 'muldtoilet' i tilknytning til området. Der foregår et samarbejde og en dialog med Tranbjerg Fællesråd som er drivkraften bag at finde en egnet placering til projektet.

Implementering. Der skal ansøges om landzonetilladelse, der skal projekteres, og søges om byggetilladelse samt dispensation hos Naturstyrelsen i forhold til skovloven. Afhængig af godkendelser sendes projektet i udbud i forår 2020 (afhængig af godkendelser)

Milepæl 1	Efterår 2019. Søge Landzonetilladelse inkl. høring af denne
Milepæl 2	Efterår 2019-forår 2020. Projektering af projektet
Milepæl 3	Årskiftet 2019/2020. Byggeansøgning samt dispensationer til diverse myndigheder
Milepæl 4	2020. Projektet sendes i udbud (Afhængigt af diverse tilladelser)
Milepæl 5	Opstart og afslutning af projektet er på nuværende tidspunkt ikke mulig at fastsætte.
Ansvar	Pernille Villesen, Byliv og Bymiljø og Kristina Simonsen, Grønne Områder

3.3. Tilgængelig "oplevelsesbro" over vildsvineindhegningen

Status. En udvidelse af Dyrehaven blev desværre ikke tildelt midler på årets budgetforhandlinger, men vi prøver at skaffe penge på anden vis.

Handling. Det påtænkes, at der hen over vildsvineindhegningen skal etableres en gangbro, så dyrene er nemmere at observere. Gangbroen skal udformes, så alle borgere som udgangspunkt har mulighed for at benytte den.

Implementering. Projektet skitseres for at undersøge hvad der er muligt. Når projektet er udviklet, og økonomien er kendt, skal der hjem søges midler bl.a. via Aarhus kommunes Tilgængelighedspulje.

Milepæl 1	Efterår 2019/ forår 2020. Skitsering af projektet
Milepæl 2	Forår 2020. Prissætning af projektet og undersøgelse af intern økonomi.
Milepæl 3	2020. Evt. søgning af midler gennem Tilgængelighedspulje
Milepæl 4	202X. Videre steps afhænger af økonomi og beslutning om udførelse
Ansvar	Stefan Boldsen, Grønne Områder

3.4. Forbedring af adgang og fremkommelighed ved Moesgård Strand

Status. Moesgård Strand og området ved den runde parkeringsplads er efterhånden et rodet sted, adgangen til stranden kan også forbedres i forhold til tilgængelighed. Området er tilgængeligt for kørestols-

og rollatorbrugere ad grusstien langs stranden hen til badebroen, og toiletbygningen er egnet for personer med fysisk funktionsnedsættelse. Skal der ske større ændringer eller tiltag, kræver det diverse myndighedsgodkendelser.

Handling. En analyse af området er igangsat. Nye tiltag skal tilgodeses alle typer brugere.

Implementering. Analysen skal færdiggøres, og tiltag prioriteres i forhold til, hvad der kan sættes i gang uden myndighedsgodkendelse, og hvad der kræver godkendelse.

Milepæl 1	Foråret 2020. Færdiggørelse af analyse og prioritering af tiltag
Milepæl 2	2020. Udførelse af opgaver der ikke kræver godkendelser. Fremsendelse af dispensationer
Milepæl 3	202X. Tidspunkt for større tiltag der kræver godkendelser, kan endnu ikke fastsættes
Ansvar	Charlotte Buhl, Henrik Højmosse og Tor Albrechtsen, Grønne Områder

3.5. Nordre Kirkegård – forbedring af adgang/indgang

Status. Ikke alle adgange/indgange til Nordre Kirkegård er tilgængelige for alle. Der er indgange med markant niveauforskel og manuelle, tunge indgangslåger.

Handling. God adgang for alle brugere skal sikres. Der søges midler gennem Fodgængerstrategien og evt. Tilgængelighedspuljen. Faglig ekspertise inddrages med fokus på et design, der inviterer ind på kirkegården.

Implementering. Når der er plads i driftsbudget, de næste 2-5 år, eller ved bevilling. Indgangspartierne kan med fordel udvikles i samspil med eksisterende omdannelse i skovkirkegården og tages i etaper.

Milepæl 1	2020. Forarbejde og design af nye låger
Milepæl 2	2020. Søgning af midler ved Fodgængerstrategi og evt. Tilgængelighedspuljen
Milepæl 3	202X. Udførelse afhænger af bevillinger og planer med etablering af skovkirkegård
Ansvar	Allan Krarup Rask, Grønne Områder.

Kommunikationsplan

Der skal udarbejdes en kommunikationsplan for projekterne i Grønne Områder under Mobilitet, Anlæg og Drift til formidling af denne tilgængelighedsstrategi, dens målsætninger og milepæle.

Status på de forskellige mål og delmål formidles på de ugentlige teammøder med et fast interval. Der videndeles på afsluttede projekter – ligeledes på teammøder og på det fælles show-board i afdelingen. Ved større projekter kan der arrangeres fælles faglig tur for besigtigelse af de pågældende områder

Milepæl 1	Efterår 2019. Tilgængelighedsstrategien præsenteres på et teammøde og der fortælles om de beskrevne mål og delmål
Milepæl 2	Primo 2020 er der udarbejdet en kommunikationsplan
Ansvar	Kristina Friis Simonsen i samarbejde med afdelingslederne i Grønne Områder

Handlingsplan - Plan og Byggeri

Denne handlingsplan er udarbejdet for fokusområde Plan og Byggeri.

Aarhus Kommunes Handicappolitik

Målsætningerne i Aarhus Kommunes Handicappolitik henvender sig primært til ejendoms- og vejafdelingerne i Teknik og Miljø. Handlingsplanen inden for Plan og Byggeri, tager derfor udgangspunkt i, at tilgængelighed for alle, skal sikres som en rød tråd igennem alle byggeriets processer i Teknik og Miljø, fra udstykning af grunde, lokalplanlægning og byggemodning, til byggeprocessens forskellige faser, herunder myndighedsbehandlingen, og frem til byggeriet er taget i brug.

Indhold

Handlingsplanen er inddelt i følgende afsnit:

- **Mål 1:** Vidensdeling internt og på tværs af afdelingerne Plan og Byggeri
- **Kommunikationsplan**

Mål 1. Vidensdeling internt og på tværs af afdelingerne Plan og Byggeri

Indledning

Dette mål tager udgangspunkt i, at tilgængelighed for alle skal sikres som en rød tråd igennem alle byggeriets processer i Teknik og Miljø.

Omfang

I denne strategiperiode vil Plan og Byggeri have fokus på følgende delmål:

- **Delmål 1.1.** Forsøgsordning. Tværfaglige møder.
- **Delmål 1.2.** Informationsmøder om de nye tilgængelighedskrav i BR18

1.1 Forsøgsordning. Tværfaglige møder

Status. Sikring af universelt design og tilgængelighed i alle byggeriets faser kan falde mellem stolene, når Teknik og Miljø's afdelinger, med fokus på hvert sit fagområde, ikke nødvendigvis har viden om, hvordan fagområdets beslutninger har indflydelse på de øvrige afdelingers proces og arbejde med tilgængelighed.

Der afholdes tværfaglige møder med udgangspunkt i lokalplanlægning, men der er ikke et særligt fokus på tilgængelighed, og Byggeri har i en periode ikke været en del af møderne.

Handling. I Plan og Byggeri ønsker vi at styrke vores samarbejde på tværs af afdelingerne for at sikre god tilgængelighed for alle i forbindelse med lokalplanlægning, byggemodning, anlæg mm.

Med handicappolitikken for øje, er målet at sikre, at tilgængelighed for alle indtænkes på bedst tænkelig måde. I en forsøgsperiode vil vi afholde møder, hvor fokus er vidensdeling og samarbejde på tværs af Plan og Byggeri. Vi ønsker at drøfte de tilgængelighedsudfordringer, der kan være i en given lokalplan/udstykningsplan/anlægsprojekt, og holde hinanden op på, at vi så vidt muligt skal tænke universelt design og tilgængelighed ind i alle projekter, så det tilgodeser alle borgere.

Implementering. Som et forsøgsprojekt, vil vi afholde tværfaglige møder i skitseringsfasen i Plan og Byggeri, når en ny lokalplan er på vej. Fokuspunkterne skal være universelt design og tilgængelighed for alle. Hvordan sikrer vi det i den kommende lokalplan? Hvad skal vi være særligt opmærksomme på? Er der særlige forhold i netop denne lokalplan, som vi skal have for øje? Hvor ser vi udfordringer i projektet? Er der for eksempel særligt stejlt terræn eller svær tilgængelige adgangsforhold til indgange ved bygningerne?

Derudover vil vi afholde interne oplæg i Byggeri vedrørende dilemmaer i forhold til tilgængelighed i lokalplaner, nybyggeri og eksisterende byggeri.

Milepæl 1	Ultimo 2019. Forsøgsordning formaliseres. Procedure for møder ved ny lokalplan.
Milepæl 2	Ultimo 2019. Internt oplæg i Byggeri
Milepæl 3	Medio 2020. Vi evaluerer og justerer forsøgsordningen.
Ansvar	Jan, Morten ved Byggeri Lars ved Plan

1.2. Informationsmøder om de nye krav i BR18

Status. Der er sket væsentlige ændringer i forhold til de administrative bestemmelser i det nye bygningsreglement BR18 set i forhold til BR15. De administrative bestemmelser har indflydelse på Teknik og Miljø's arbejde i forhold til tilgængelighed.

Handling. Afdelingen Byggeri ønsker at afholde informationsmøder i Byggeri, der sigter på at klæde medarbejderne på i forhold til de nye krav i BR18, så medarbejderne er bedre forberedt, når de arbejder med tilgængelighed i projekter.

Implementering. Der afholdes informationsmøder internt i Byggeri om de nye krav i BR18, herunder hvilken ændret rolle Byggeri har som myndighed i den forbindelse.

Informationsmøderne afholdes 3 gange i løbet af 2020.

Milepæl 1	Primo 2020. Første informationsmøde afholdes
Milepæl 2	Medio 2020. Andet informationsmøde afholdes
Milepæl 3	Ultimo 2020. Andet informationsmøde afholdes
Ansvar	Jan og Morten

Kommunikationsplan

Der skal udarbejdes en kommunikationsplan for Plan og Byggeri, til formidling af denne tilgængelighedsstrategi, dens målsætninger og milepæle.

Milepæl 1	Primo 2020 er der udarbejdet en kommunikationsplan
Ansvar	Jan og Morten

Handlingsplan - Byudvikling og Planlægning

Denne handlingsplan er udarbejdet for fokusområde Byudvikling og Planlægning.

Aarhus Kommunes Handicappolitik

Handlingsplanen for Byudvikling og Planlægning tager udgangspunkt i målene i Aarhus Kommunes Handicappolitik i forhold til følgende fokusområder:

- "God tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger"
- "En fodgængervenlig by"
- "Et inkluderende og tilgængeligt boligmarked"
- "Smartere indretning til borgere med handicap"
- "Boligområder med mulighed for interaktion og fællesskab"

I strategiperioden vil afdelingen Arealudvikling og Almene boliger have fokus på følgende:

- Handicappolitikken i forbindelse med eksisterende udviklingsområder.
- Handicappolitikken i forbindelse med evt. nye udviklingsområder.

Indhold

Arealudvikling og Almene Boliger er omdrejningspunktet for de opgaver og projekter i Aarhus Kommune, der sætter rammen for udviklingen på de kommunale arealer i byen. Netop fordi Arealudvikling og Almene Boliger sætter rammen for udviklingen og ofte ikke er udførende, er denne handlingsplans formål at facilitere tilgængelighedsstrategien i de projekter, vi har berøring med. Vi vil facilitere strategien igennem det daglige arbejde med vores udviklingsområder.

Handlingsplanen er inddelt i følgende afsnit:

- **Mål 1:** En bæredygtig by med gode by- og lokalmiljøer
- **Kommunikationsplan**

Mål 1. En bæredygtig by med gode by- og lokalmiljøer

Indledning

Dette mål tager udgangspunkt i Handicappolitikens mål: "God tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger"; "En fodgængervenlig by"; "Et inkluderende og tilgængeligt boligmarked"; "Smartere indretning til borgere med handicap" og "Boligområder med mulighed for interaktion og fællesskab"

Omfang

I denne strategiperiode vil Arealudvikling og Almene Boliger have fokus på følgende delmål:

- **Delmål 1.1.** Handicappolitikken indgår som baggrundsmateriale
- **Delmål 1.2.** Præcisering af strategien for Almene Boliger

1.1 Handicappolitikken indgår som baggrundsmateriale

Status. Der arbejdes allerede i dag aktivt med handicappolitikens mål i forbindelse med udviklingen af nye og eksisterende områder.

Handling. I forbindelse med udarbejdelsen af nye udviklingsplaner tages der i videst muligt omfang stilling til Aarhus Kommunes Handicappolitik, og hvorledes dennes mål kan indarbejdes i udviklingsplanerne for både nye og eksisterende områder.

I strategiperioden vil afdelingen Arealudvikling og Almene boliger have fokus på at give mulighed for god tilgængelighed og universelt design i forbindelse med udviklingsplaner. Det vil vi gøre ved at have handicappolitikken med som baggrundsmateriale i forbindelse med udviklingsplaner.

Derudover fokuserer Arealudvikling og Almene boliger på at få tilgængelighedsstrategien ind i videst mulige omfang i de nye udviklingsområder, hvor det er meningsfyldt, og hvis der er et eksternt ønske herfor.

Implementering. Handicappolitikken indgår i videst muligt omfang som baggrundsmateriale i forbindelse med udarbejdelse af udviklingsplaner. Derudover fokuserer Arealudvikling og Almene boliger på at få tilgængelighedsstrategien ind i videst mulige omfang i de nye udviklingsområder, hvor det er meningsfyldt, og hvis der er et eksternt ønske herfor.

Milepæl 1	2023. Handicappolitikken er indgået i udarbejdelsen af udviklingsplaner.
Ansvar	Emil Møller Jønsson

1.2 Præcisering af strategien for Almene Boliger

Status. Der arbejdes ikke fokuseret med Handicappolitikken i forhold til Almene Boliger.

Handling. Arealudvikling og Almene Boliger vil i næste strategiperiode yderligere præcisere strategien for Almene boliger.

Implementering. Arealudvikling og Almene Boliger vil i næste strategiperiode yderligere præcisere strategien for Almene boliger.

Milepæl 1	Primo 2024. I næste strategiperiode præciseres strategien for Almene boliger
Ansvar	Emil Møller Jønsson

Kommunikationsplan

Der skal udarbejdes en kommunikationsplan for Areal og Almene Boliger til formidling af denne tilgængelighedsstrategi, dens målsætninger og milepæle. Herunder at Aarhus Kommunes Handicappolitik vedlægges og kommunikeres i forbindelse med interne opstartsmøder til handlingsplaner. Handicappolitikken vil desuden særskilt blive nævnt i forbindelse med et fællesmøde i Arealudvikling og Almene boliger.

Milepæl 1	Primo 2020 er der udarbejdet en kommunikationsplan
Ansvar	Emil Møller Jønsson

Handlingsplan – AffaldVarme Aarhus, Genbrug og Energi

Denne handlingsplan er udarbejdet for fokusområde AffaldVarme Aarhus, Genbrug og Energi.

Aarhus Kommunes Handicappolitik

Handlingsplanen for AVA, Genbrug og Energi tager udgangspunkt i målene i Aarhus Kommunes Handicappolitik i forhold til følgende fokusområder:

- *"Aarhus Kommune skal sikre god tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger"*
- *"En fodgængervenlig by"*

Indhold

Handlingsplanen for AffaldVarme Aarhus, Genbrug og Energi (AVA, Genbrug og Energi fremover) er inddelt i følgende afsnit:

- **Mål 1:** God tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger
- **Kommunikationsplan**

Mål 1. God tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger

Indledning

Dette mål tager udgangspunkt i Handicappolitikens mål om, at *"Aarhus Kommune skal sikre god tilgængelighed ved nybyggeri og ombygninger"*⁵.

Omfang

I denne strategiperiode vil AVA, Genbrug og Energi have fokus på følgende *delmål*:

- **Delmål 1.1.** Krav til god tilgængelighed ved nedgravede affaldscontainere.
- **Delmål 1.2.** Tilgængelighed for alle ved placering og indretning af genbrugsstationer

1.1 Krav til god tilgængelighed ved nedgravede affaldscontainere

Status: Der arbejdes i dag aktivt med Aarhus Kommunes Handicappolitik, som hermed uddybes.

Inden opstart af projekt 'nedgravede affaldscontainere' har handicapråd og andre brugere været inddraget for at: sikre niveaufri adgang til affaldscontainere; teste håndtag og højde, så alle borgere kan løfte låg og nå; sikre taktil og tilgængelig adgangsvej, så affaldsbeholdere 'kan findes og mærkes' af blinde og svagtseende. Der tilstræbes en maximal gåafstand på 75 meter mellem hver affaldsbeholder.

Der er i dag en pladsudfordring, hvor de nedgravede affaldsbeholdere placeres. Pladsen bruges også til parkering, nyplantning af træer, byprojekter etc.

For at sikre god tilgængelighed, samarbejder vi på tværs af Teknik og Miljø i Midtbygruppen (Mobilitet, Drift og Vej, Grønne Områder, Parkering og Plan og Projekt fra AVA, Genbrug og Energi). I samarbejdet er der fokus på renovering eller ombygning af eksisterende forhold, og vi hjælper hinanden med at sikre god tilgængelighed. Når affaldsbeholdere skal nedgraves, bliver der set på fortovets tilstand, og lever det ikke

---

⁵ Handicappolitikens mål gælder for alle nye offentlige bygninger, anlægsarbejde og ombygninger af eksisterende bygninger og anlæg. Der kan dog være hindringer for god tilgængelighed ved ombygninger i fredede bygninger, bygninger i høj bevaringsklasse og byrum

op til tilgængelighedskravene om for eksempel ledelinjer for synshandicappede, bliver et nærliggende fortovej i første omgang skiftet. En tilgængelighedsrevisor kvalitetssikrer projekterne.

Mission: AffaldVarme Aarhus ønsker fortsat at have fokus på opfyldelse af Aarhus Kommunes Handicappolitik – også når AffaldVarme Aarhus bliver selskabsgjort pr. 31.12.19. Der skal fortsat tænkes sammen og tænkes kreativt for at løse pladsudfordringen. Det betyder fortsat fokus på tilgængelighed og afstand ved nedgravede affaldsbeholdere og fortsat stærkt samarbejde i Midtbygruppen, så udfordringen med plads i midtbyen løses bedst muligt med fokus på tilgængelighed for alle.

Implementering. Møder i Midtbygruppen hver måned skal sikre det fortsatte samarbejde. Alt materiale til Midtbygruppen gennemses af tilgængelighedsrevisor, så der fortsat er fokus på tilgængelighed i nye projekter med nedgravede affaldscontainere. Forsat ugentlige ad hoc sparring og opfølgning mellem deltagerne mellem Midtbygruppemøderne.

Milepæl 1	Møder i Midtbygruppen hver måned
Milepæl 2	Ugentlig ad hoc opfølgning mellem deltagerne i Midtbygruppen
Ansvar	Karen Helle Kristensen fra AVA, Genbrug og Energi, Anne Vinter fra Mobilitet

1.2 Tilgængelighed for alle ved placering og indretning af genbrugsstationer

Status. AVA, Genbrug og Energi har sørget for at placere genbrugsstationer rundt om i kommunen for at sikre, at flest mulige borgere kan benytte stationerne. Der er bynære genbrugsstationer, hvortil man kan cykle og gå, samt stationer i oplandet, som er nemmere at komme til med bil.

Der arbejdes på at styrke tilgængelighed for alle og sikkerhed ved flere genbrugsstationer, for eksempel i forbindelse med modernisering af Eskelund Genbrugsstation samt udvikling af Lisbjerg Genbrugsstation, hvor let og tung trafik adskilles. Derudover er Lisbjerg Genbrugsstation indrettet, så borgerne skal kaste affald i nedgravede åbne containere frem for at skulle løfte op.

Der arbejdes på at udvikle et rekreativt område omkring Lisbjerg Genbrugsstation, som kan benyttes og udforskes af borgere.

Mission. AVA, Genbrug og Energi ønsker fortsat at have fokus på opfyldelse af Aarhus Kommunes Handicappolitik – også når AffaldVarme Aarhus bliver selskabsgjort pr. 31.12.19. Der skal fortsat indtænkes tilgængelighed for bløde og hårde trafikanter på eksisterende og nye genbrugsstationer samt arbejdes med tilgængelighed for alle borgere ved adgang til containerne på eksisterende og nye genbrugsstationer.

For det rekreative område ved den nye genbrugsstation i Lisbjerg er det vigtigt, mens området planlægges, at tage højde for tilgængeligheden for alle, hvor det er muligt. Stedet er kuperet, så det er ikke muligt at skabe god tilgængelighed over det hele. Fokus skal ligge på stier og adgangsveje m.m.

Implementering. Der vil være fokus på at sikre tilgængelighed for "lette og tunge" trafikanter ved udvikling af Lisbjerg Genbrugsstation. Det vil vi sikre ved at indtænke tilgængelighed for alle gennem hele processen fra skitsematerialet til udførelse og drift.

Projektet for det rekreative område ved Lisbjerg sendes i udbud i januar 2020. For at sikre god tilgængelighed for alle vil vi opstille krav til god tilgængelighed i kravspecifikation og udbudsmaterialet og have tilgængelighed som udvælgelseskriterie til en kommende rådgiver. Derefter skal AVA, Genbrug og Energi tage stilling til hvilket niveau af tilgængelighed, der er realistisk/muligt at gennemføre inden for projektets rammer.

Der vil være fokus på at sikre tilgængelighed for "lette og tunge" trafikanter ved modernisering af Eskelund. Det vil vi sikre ved at indtænke tilgængelighed for alle gennem hele processen fra skitse materialet til udførelse og drift.

Milepæl 1	Januar 2020: Udbud af rekreativt område for Lisbjerg Genbrugsstation og valg af rådgiver
Milepæl 2	Maj 2020: AVA, Genbrug og Energi vurderer ambitionsniveauet for tilgængelighed
Milepæl 3	Marts 2021: Evaluering af tilgængelighed for rekreativt område v. Lisbjerg Genbrugsstation
Milepæl 4	Marts 2021: Evaluering af tilgængelighed for "lette og tunge" trafikanter
Milepæl 5	I løbet af 2020: Modernisering af Eskelund – projekt opstart afklares
Ansvar	Hans Jürgen Muurmand fra Plan og Projekt i AVA, Genbrug og Energi

Kommunikationsplan

Der skal udarbejdes en kommunikationsplan for Handlingsplan – AffaldVarme, Genbrug og Energi, til formidling af denne tilgængelighedsstrategi, dens målsætninger og milepæle til medarbejderne og ledere i afdelingen Plan og Projekt fra AVA, Genbrug og Energi.

Milepæl 1	Primo 2020. Der skal udpeges 1-2 medarbejdere, som udarbejder en kommunikationsplan
Ansvar	Ledelsen i samarbejde med Tora Thisen

